

حقوق بیع بین المللی

بررسی کنوانسیون بیع بین المللی ۱۹۸۰ و مقایسه آن با مقررات بیع در حقوق ایران،
فرانسه، انگلیس و ایالات متحده امریکا

زیر نظر

دکتر سید حسین صفائی

تحقیق و تألیف

دکتر سید حسین صفائی

دکتر مرتضی عادل، محمود کاظمی و دکتر اکبر میرزائزاد

این تحقیق در مؤسسه حقوق تطبیقی دانشگاه تهران انجام شده است.

انتشارات دانشگاه تهران

شماره ۲۶۸۶

شماره مسلسل ۵۰۰۵

کنوانسیون سازمان ملل در مورد قراردادهای خرید و فروش بین‌المللی کالا (۱۹۸۰): وین
United Nations Convention of Contracts for the International
Sale of Goods (1980: Vienna)

حقوق بیع بین‌المللی: بررسی کنوانسیون بیع بین‌المللی ۱۹۸۰ و مقایسه آن با مقررات بیع در
حقوق ایران، فرانسه، انگلیس و ایالات متحده آمریکا / تحقیق و تالیف حسین صفایی... [و
دیگران] - تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۸۴.

هشت، ۵۴۸ ص - (انتشارات دانشگاه تهران؛ شماره ۲۶۸۶).

ISBN 964-03-5005-2: ۴۰۰۰۰ ریال

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

۱. کنوانسیون سازمان ملل در مورد قراردادهای خرید و فروش بین‌المللی کالا (۱۹۸۰): وین

United Nations Convention of Contracts for the International Sale
of Goods (1980: Vienna). ۲. صادرات - - قراردادهای فروش - - مطالعات

تطبیقی. ۳. حقوق تجارت. الف. صفایی، حسین، ۱۳۱۲ - ب. دانشگاه تهران. موسسه
انتشارات و چاپ. ج. عنوان.

۱۳۸۴

۲۴۶/۰۷۲

K ۱۰۹۸ / ۷۹

۸۴-۱۰۴۰۰

کتابخانه ملی ایران

شابک ۹۶۴-۰۳-۵۰۰۵-۲-۲ ISBN 964-03-5005-2

عنوان: حقوق بیع بین‌المللی

تألیف: دکتر سیدجسین صفایی، دکتر مرتضی عادل، محمود کاظمی،

دکتر اکبر میرزائزاد

ناشر: مؤسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه

تاریخ انتشار: ۱۳۸۴ (چاپ اول)

چاپ و صحافی: مؤسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران

مستولیت صحت مطالب کتاب با مؤلفان است.

«کلیه حقوق برای دانشگاه تهران محفوظ است»

بها: ۴۰۰۰۰ ریال

پست الکترونیک: Press@ut.ac.ir - آدرس سایت: Press.ut.ac.ir

فهرست

پیش گفتار

مقدمه ۱

بخش نخست - کلیات

- فصل یکم - قلمرو اجرای کنوانسیون ۹
- مبحث یکم - قلمرو اجرا در مکان و نسبت به طرفین ۱۰
- مبحث دوم - قلمرو اجرا از لحاظ موضوع ۱۴
- فصل دوم - جنبه تکمیلی قواعد مندرج در کنوانسیون و تفسیر اراده طرفین ۲۶
- مبحث یکم - جنبه تکمیلی مقررات کنوانسیون ۲۶
- مبحث دوم - تفسیر اراده طرفین ۳۰
- مبحث سوم - نقش عرف و عادت ۳۵
- فصل سوم - تفسیر کنوانسیون ۴۱
- مبحث یکم - رهنمودهای تفسیری مندرج در کنوانسیون ۴۲
- مبحث دوم - پرکردن خلأهای کنوانسیون ۴۷

بخش دوم - تشکیل قرارداد بیع

- فصل یکم - ایجاب و مسایل مربوط به آن ۵۵
- مبحث یکم - مفهوم ایجاب و شرایط تحقق و نفوذ آن ۵۶
- مبحث دوم - آثار ایجاب ۷۲
- فصل دوم - قبول و مسائل مربوط به آن ۸۳
- مبحث یکم - مفهوم قبول و شرایط اعتبار و نفوذ آن ۸۳

۱۰۳	مبحث دوم - آثار قبول.....
۱۰۸	فصل سوم - شکل انعقاد و اثبات قرارداد - اقاله و اصلاح قرارداد.....
۱۰۸	مبحث یکم - شکل انعقاد و اثبات قرارداد.....
۱۰۹	مبحث دوم - اقاله و اصلاح قرارداد.....

بخش سوم - آثار قرارداد بیع

۱۱۹	فصل یکم - تعهدات فروشنده و ضمانت اجرای آن.....
۱۱۹	مبحث یکم - تعهدات فروشنده.....
۲۱۵	مبحث دوم - ضمانت اجرای تعهدات فروشنده.....
۳۰۰	فصل دوم - تعهدات خریدار و ضمانت اجرای آن.....
۳۰۱	مبحث یکم - تعهدات خریدار.....
۳۲۰	مبحث دوم - ضمانت اجرای تعهدات خریدار.....
۳۳۳	فصل سوم: مقررات مشترک.....
۳۳۳	مبحث یکم - حق حبس و تعلیق قرارداد.....
۳۴۴	مبحث دوم - فسخ قرارداد بر اثر پیش‌بینی نقض (نقض فرضی).....
۳۶۰	مبحث سوم - پرداخت خسارت.....
۳۸۶	مبحث چهارم - معافیت از مسؤولیت.....
۴۰۵	مبحث پنجم - آثار فسخ.....
۴۲۶	مبحث ششم - حفظ و نگهداری کالا و بازفروش آن.....
۴۴۲	نتیجه.....
۴۴۸	فهرست منابع و مآخذ.....
۴۵۳	فهرست مواد کنوانسیون.....
۴۵۸	فهرست تفصیلی مطالب.....
۴۷۵	فهرست کشورهای عضو کنوانسیون.....
۴۷۸	متن کنوانسیون: فارسی و انگلیسی.....

فهرست اختصارات

ق.م.	قانون مدنی
ق.م.م.	قانون مسؤولیت مدنی
ق.آ.د.م.	قانون آئین دادرسی مدنی
ق.م.ا.	قانون مجازات اسلامی
SGA	Sale of Goods Act 1979
UCC	Uniform Commercial Code
ULIS	Uniform Law for the International Sale of Goods
ULFE	Uniform Law on the Formation of Contracts for the International Sale of Goods
UNCITRAL	United Nations Commission for the International Trade Law
UNIDROIT	Institut international pour l'Unification du Droit privé
INCOTERMS	International Commercial Terms

پیش گفتار

نظر به اهمیت کنوانسیون سازمان ملل متحد راجع به قراردادهای بیع بین‌المللی کالا مورخ ۱۹۸۰ که بسیاری از کشورهای جهان آن را پذیرفته‌اند و یکی از اسناد مهم حقوق بازرگانی بین‌المللی به شمار می‌آید و با توجه به این که مسأله الحاق ایران به این کنوانسیون از مسائل روز است، شورای پژوهشهای علمی کشور بررسی تطبیقی موضوع را در برنامه ملی تحقیقات کشور پیش‌بینی کرده بود. مؤسسه حقوق تطبیقی نیز با عنایت به اهمیت موضوع، آن را به عنوان طرح تحقیقاتی ملی پیشنهاد کرد که مورد تصویب واقع شد و اجرای آن در سال ۱۳۷۷ آغاز گردید.

هدف اصلی از اجرای طرح، روشن کردن اصول و قواعد کنوانسیون و ریشه‌های آن برای حقوقدانان ایران و مقایسه آن با حقوق داخلی فرانسه به عنوان نمونه بارز نظام رومی - ژرمنی و حقوق انگلیس به عنوان نمونه بارز نظام کامن‌لا و نیز مقایسه اصول و مقررات کنوانسیون با حقوق ایران و روشن کردن وجوه عمده اشتراک و اختلاف آنها و پاسخگویی به این سؤال است که آیا ایران می‌تواند به این کنوانسیون ملحق شود یا نه به نظر می‌رسد که الحاق ایران به کنوانسیون از نظر سیاسی و اقتصادی به سود کشور است؛ زیرا موجب گسترش اعتبار بین‌المللی ایران و حضور بیشتر کشور ما در صحنه تجارت جهانی و در نتیجه، توسعه اقتصادی کشور خواهد بود. لیکن از نظر حقوقی این پرسش مطرح می‌شود که آیا اصول اعتقادی و حقوقی و ارزشهای دینی و قانونی ما اجازه می‌دهد که به کنوانسیون مزبور بپیوندیم. آیا تفاوت بین اصول و مقررات کنوانسیون و حقوق ایران بنیادی و ایجاد وحدت حقوقی در این زمینه غیرممکن است، یا این تفاوتها جزئی و قابل رفع و ایجاد وحدت در زمینه بیع بین‌المللی امکان‌پذیر است. فرضیه ما این است که تفاوت‌ها بین مقررات کنوانسیون و حقوق ایران در خصوص بیع غیر اساسی و به گونه‌ای است که می‌توان در راه وحدت و الحاق به کنوانسیون گام

برداشت. به دیگر سخن، پیوستن به کنوانسیون به اصول اساسی حقوق ما و ارزشهای والای اعتقادی و دینی ما لطمه‌ای وارد نمی‌کند.

این فرضیه‌ای است که در این تحقیق سعی در اثبات آن داشته‌ایم.

روش تحقیق ما کتابخانه‌ای و تطبیقی بوده و از منابع در دسترس، اعم از کتب و مقالات فارسی، عربی، انگلیسی و فرانسه و نیز از رویه قضائی داخلی و خارجی بهره گرفته‌ایم. این تحقیق در سه بخش فراهم آمده است: بخش نخست مربوط به کلیات است که در آن از قلمرو اجرای کنوانسیون، ویژگیهای قواعد مندرج در آن و تفسیر کنوانسیون سخن به میان آمده است.

بخش دوم راجع به تشکیل قرارداد است و از قواعدی سخن می‌گوید که در بخش دوم کنوانسیون مطرح شده است، یعنی مسائل مربوط به ایجاب و قبول و شکل و اثبات قرارداد (ماده ۱۴ تا ۲۴). بعلاوه در این بخش مقررات مربوط به اصلاح قرارداد (ماده ۲۹) مورد بررسی واقع شده است.

بخش سوم تحقیق که قسمت عمده آن را تشکیل می‌دهد قواعدی را بررسی می‌کند که در بخش سوم کنوانسیون (مواد ۲۵ تا ۸۸) آمده است. موضوعات مهمی همچون تعهدات فروشنده، تعهدات خریدار و ضمانت اجرای این تعهدات و نیز قواعد مشترک در این بخش مورد بحث واقع شده است.

در همه موضوعات بررسی تطبیقی مورد نظر بوده و قواعد کنوانسیون با حقوق فرانسه، انگلیس، ایالات متحده آمریکا و بویژه حقوق ایران مقایسه شده و وجوه اشتراک و اختلاف آنها مشخص و ریشه‌های مقررات کنوانسیون و نوآوریها و نقاط قوت و ضعف آنها نمایانده شده است.

تقسیم‌بندی و بخش نخست تحقیق از مجری طرح و نتیجه‌گیری نیز نگارش اوست. بخش دوم و قسمتهایی از بخش سوم (تعهدات فروشنده و ضمانت اجرای آنها، تعهدات خریدار و ضمانت اجرای آنها) تحقیق و نگارش آقای محمود کاظمی پژوهشگر مؤسسه حقوق تطبیقی و دانشجوی برجسته دوره دکتری حقوق خصوصی دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران است.

آخرین ویراستاری و یکپارچه‌سازی علمی و ادبی کل تحقیق و نیز فصل سوم از بخش سوم (مقررات مشترک مشتمل بر حق حبس یا تعلیق، فسخ قرارداد بر اثر پیش‌بینی نقض، پرداخت خسارت، معافیت از مسئولیت، آناز فسخ، حفظ و باز فروش کالا) تحقیق و تألیف آقای دکتر مرتضی عادل دارای درجه دکتری حقوق از دانشگاه منچستر انگلستان و استادیار دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران و پژوهشگر مؤسسه حقوق تطبیقی است.

آقای دکتر اکبر میرزائزاد نیز در فصل سوم از بخش سوم (مقررات مشترک) راجع به حقوق فرانسه و مقایسه مقررات کنوانسیون با آن بررسی و تحقیق کرده‌اند.

قابل ذکر است که مجری طرح بر کار پژوهشگران یادشده نظارت داشته و نتیجه تحقیق آنها را مطالعه و ویراستاری علمی و ادبی نموده و در تکمیل آنها راهنمایی‌های لازم را ارائه و مطالب را هماهنگ کرده‌است. بعلاوه جلسات متعددی با آنان جهت هماهنگی و اتخاذ راه کارهای مناسب داشته است.

این تحقیق علاوه بر پاسخگویی به سؤال راجع به امکان الحاق ایران به کنوانسیون دارای فایده علمی قابل ملاحظه‌ای است و می‌تواند حقوق‌دانان و دانشجویان حقوق را در شناخت مقررات کنوانسیون، به عنوان یک سند مهم حقوقی و بین‌المللی، و وجوه اشتراک و اختلاف آن با حقوق ایران و آگاهی از نقاط قوت و ضعف حقوق داخلی سودمند باشد.

بدیهی است که جای بحث عمیقتر و مفصلتر در کنوانسیون و بررسی تطبیقی آن باقی است. در این طرح با بودجه و امکانات محدودی که در اختیار بوده کوشش و پژوهشی در خور و لازم در راه شناساندن کنوانسیون و پاسخگویی به سؤالات و فرضیه مطروحه انجام شده و امید است این کار با کوششها و پژوهشهای دیگر تکمیل گردد.

در پایان لازم می‌داند از استاد و همکار ارجمند جناب آقای دکتر مهدی شهیدی که به عنوان ناظر طرح ما را از نظرها و ارشادهای ارزشمند خود بهره‌مند ساخته‌اند سپاسگزاری نمایم.

۱- مزایای وحدت حقوق بیع بین‌المللی

از دیرباز آشکار شده است که تبعیت بیع بین‌المللی از مقررات حقوق داخلی راه‌حلی مناسب و راضی‌کننده نیست؛ زیرا از یک سو مقررات داخلی، بویژه مقررات قدیمی، برای بیع بین‌المللی وضع نشده و از سوی دیگر حقوق ملی حاکم باید برطبق قواعد تعارض قوانین تعیین شود و این قواعد به آسانی قابل وصول برای غیر متخصصان و دست‌اندرکاران تجارت بین‌المللی و حتی حقوقدانان نیست؛ چه اصول و قواعد تعارض قوانین برحسب کشورها متفاوت است و راه‌حلهای آن، حتی در یک کشور معین، چه بسا روشن و قطعی نمی‌باشد.

در زمینه وحدت حقوق بیع بین‌المللی، یکتاختی کامل مقررات داخلی کشورها، به گونه‌ای که به تعارض قوانین پایان بخشد مورد نظر نیست. حقوق بیع مهمترین شاخه حقوق قراردادها و مربوط به حقوق اموال است؛ هر کشور در این زمینه، مانند برخی از زمینه‌های دیگر، به سنت‌های ملی خود وابسته و دلبسته است و این سنت‌ها چه بسا، برحسب نظامهای حقوقی، متفاوت است. بنابراین ایجاد وحدت کامل حقوق بیع، حتی در میان شماری از کشورها و در سطح منطقه‌ای، و به طریق اولی در سطح جهانی، عملاً غیرممکن است؛ و بر فرض ایجاد وحدت، تفسیرهای گوناگون آن را خنثی خواهد کرد. دربارهٔ ایجاد وحدت در قواعد تعارض قوانین راجع به بیع اقداماتی صورت گرفته^(۱) ولی موفقیت چندانی حاصل نشده است و تردید است که این وحدت بتواند به غیرقابل

۱. کنوانسیون لاهه مورخ ۱۵ ژوئن ۱۹۵۵ راجع به حقوق حاکم بر بیع بین‌المللی اشیاء منقول مادی؛ کنوانسیون لاهه مورخ ۲۲ اکتبر ۱۹۸۶ راجع به حقوق حاکم بر بیع بین‌المللی کالاها که به منظور جایگزینی کنوانسیون پیشین تنظیم شده است؛ دو کنوانسیون لاهه مورخ ۱۵ آوریل ۱۹۵۸ راجع به قانون حاکم بر انتقال مالکیت در مورد بیع بین‌المللی اشیاء منقول مادی و راجع به صلاحیت قانون محل قرارداد در مورد بیع مذکور.

پیش‌بینی بودن راه‌حله‌ها و عدم اطمینان و امنیت در روابط تجاری بین‌المللی از لحاظ تعیین قانون حاکم پایان بخشد. در واقع قواعد حل تعارض که در زمینه قراردادها پذیرفته شده مبتنی بر جستجوی اراده طرفین یا تعیین پایگاه عمل حقوقی است و هر زمان که طرفین قانون حاکم را به صراحت تعیین نکرده باشند، مسأله قابل بحث است. شیوه‌های متفاوت استدلال و ضوابط مختلف در باب تعارض قوانین، از جمله در مسأله توصیف و نظم عمومی، موجب عدم پیش‌بینی راه‌حله‌ها خواهد شد. به هر تقدیر، وحدت قواعد تعارض قوانین به حکومت یک قانون ملی خواهد انجامید که در بیع بین‌المللی مطلوب نیست.

باتوجه به نکات فوق، تنها ایجاد وحدت قواعد ماهوی در بیع بین‌المللی راه‌حلی مطلوب جلوه می‌کند. این وحدت، یکنواختی و هماهنگی نظامهای حقوق ملی در زمینه بیع داخلی را ایجاب نمی‌کند و فقط ناظر به مقررات بیع بین‌المللی باتوجه به ضرورتها و شرایط خاص تجارت بین‌المللی است. البته در این زمینه هم مشکلات و محدودیتهایی وجود دارد. هنگامی که در مسأله‌ای اختلاف بین نظامهای حقوقی ملی مهم و چشمگیر است، توافق بر یک قاعده مشترک دشوار است و از این رو گاهی بناچار به حقوق ملی احاله می‌کنند. در این فرض، قواعد مشترک پذیرفته شده باید در مقام اجرا با برخی از قواعد بیع در حقوق داخلی، بویژه در زمینه مالکیت، تلفیق و هماهنگ شود. وانگهی حتی در صورتی که این مسأله مطرح نباشد، خطر عدم اجرای مقررات بین‌المللی و تقدم قواعد داخلی، به علت نظم عمومی، و خطر تفسیرهای مختلف از مقررات مزبور در میان است.

به رغم این گونه مشکلات و محدودیتهای پذیرش مقررات یکنواختی برای جنبه‌های اصلی بیع بین‌المللی، مانند کنوانسیون وین مورخ ۱۱ آوریل ۱۹۸۵ که زیر نظر سازمان ملل متحد تهیه و تصویب شد، پیشرفت بزرگی در راه وحدت حقوق بیع بین‌المللی به شمار می‌آید. اینک شایسته است از پیشینه کنوانسیون و کارهای مقدماتی آن سخن بگوئیم.

۲- پیشینه کنوانسیون

کارهای علمی به منظور ایجاد وحدت در حقوق بیع بین‌المللی در سال ۱۹۳۰ زیر نظر مؤسسه بین‌المللی برای وحدت حقوق خصوصی (Unidroit)^(۱) آغاز شد. کمیته‌ای از کارشناسان- که **J. Hamel** و **H. Capitant** حقوقدانان بنام فرانسوی عضو آن بودند- کار تهیه طرح مقدماتی قانون یکنواخت بیع بین‌المللی را برعهده گرفت. این کار در سال ۱۹۳۴ پایان یافت و طرح فراهم آمده به جامعه ملل سابق تقدیم شد. با توجه به ملاحظات و پیشنهادهای اصلاحی، طرح یادشده مورد تجدید نظر قرار گرفت و طرح جدیدی به سال ۱۹۳۹ به تصویب اوپیدروا رسید.

این کوششها با آغاز جنگ جهانی دوم قطع و در سال ۱۹۵۱ به ابتکار دولت هلند از سرگرفته شد. یک کنفرانس بین‌المللی که حدود ۲۰ دولت در آن شرکت داشتند کمیسیونی را مأمور تهیه طرح جدید کرد. کمیسیون، پس از مطالعات لازم، طرح جدیدی به سال ۱۹۵۶ تهیه کرد. این کار پس از بررسی و اظهار نظر دولتها و سازمانهای مختلف به تهیه طرح دومی در سال ۱۹۶۳ منتهی گردید. این طرح در یک کنفرانس بین‌المللی متشکل در لاهه از ۱ تا ۱۵ آوریل ۱۹۶۴ به بحث گذارده شد. کنفرانس مزبور دو کنوانسیون را تصویب کرد که به کنوانسیونهای ۱۹۶۴ معروف هستند: یکی کنوانسیون مشتمل بر قانون یکنواخت راجع به بیع بین‌المللی اشیاء منقول مادی^(۲) که علامت اختصاری آن در فرانسه **LUVI** و در انگلیسی **ULIS** است؛ و دیگر کنوانسیون مشتمل بر قانون یکنواخت راجع به تشکیل قرارداد بیع بین‌المللی اشیاء منقول مادی^(۳) است که

۱. این اصطلاح علامت اختصاری مؤسسه مذکور به زبان فرانسه است و عنوان کامل آن چنین است:

Institut international pour l'unification du droit privé.

2. Loi uniforme sur la vente internationale des objets mobiliers corporels (LUVI);
Uniform Law for the International Sale of Goods (ULIS).

3. Loi uniforme sur la formation du contrat de vente internationale des objets mobiliers corporels (LUFC); Uniform Law on the Formation of Contracts for the International Sale of Goods (ULFC).

با علامت اختصاری LUFIC به فرانسه و ULFC به انگلیسی مشخص می‌شود. اولی مربوط به تعهدات بایع و مشتری و به تعبیر دیگر آثار بیع است و دومی از تشکیل قرارداد بیع سخن می‌گوید. دو طرح مذکور برای این که پذیرش بیشتری داشته باشند و هر دولت بتواند یکی از آنها یا هر دو را بپذیرد در هم ادغام نشدند. این طرحها در ژوئیه ۱۹۶۴ آماده امضای کشورها شدند.

کنوانسیونهای ۱۹۶۴ که سعی در سازش دادن و تلفیق سنتهای نظامهای حقوقی رومی - ژرمنی و کامن‌لا داشتند با شکست نسبی مواجه گردیدند. این کنوانسیونها در اوت ۱۹۷۲ وارد مرحله اجرایی شدند ولی فقط به تصویب شمار کمی از کشورها رسیده بودند (فقط ۸ کشور LUVI و ۷ کشور LUFIC را تصویب کردند که این کشورها بیشتر اروپایی بودند). وانگهی همه کشورها بجز اسرائیل از یک یا چند رزرو^(۱) استفاده کردند و بدین سان قلمرو اجرای کنوانسیونها را محدود نمودند. این شکست نسبی اندیشه تهیه و تصویب کنوانسیون جدیدی را پدید آورد و این بار کمیسیون سازمان ملل متحد برای حقوق تجارت بین‌المللی (آنسیترال)^(۲) این کار را برعهده گرفت.

۳- تهیه و تصویب کنوانسیون وین ۱۹۸۰

آنسیترال در نخستین دوره اجلاس خود به سال ۱۹۶۸ به اتفاق آراء بررسی بیع بین‌المللی را از نخستین کارهای خود قرار داد. بدین منظور از کشورها راجع به کنوانسیونهای ۱۹۶۴ نظرخواهی کردند. ۱۰ کشور از جمله فرانسه اعلام کردند که قصد تصویب کنوانسیونهای مزبور را دارند؛ ۱۲ کشور اعلام داشتند که موضوع را در دست بررسی دارند؛ ۱۰ کشور از جمله ایالات متحده آمریکا و شوروی (سابق) گفتند که قصد تصویب آنها را ندارند. در مجموع به آن کنوانسیونها انتقاد می‌کردند که در جزمیت و اصول‌گرایی و پیچیدگی - هم برای حقوقدانان و هم برای افراد غیرمتخصص - افراط

۱. «رزرو» به تحفظ یا حق شرط ترجمه شده است ولی به نظر می‌رسد کلمه «رزرو» گویاتر باشد.

۲. UNCITRAL: علامت اختصاری عنوان United Nations Commission for the International

Trade Law می‌باشد که علامت اختصاری آن به زبان فرانسه CNUDCI است.

کرده‌اند. ایراد کشورهای غیرغربی آن بود که در تدوین آنها به اندازه کافی مشارکت نداشته‌اند. پس از بررسی‌های لازم تصمیم به تهیه کنوانسیون‌های جدیدی گرفته شد؛ دو طرح کنوانسیون با الهام از کنوانسیون‌های ۱۹۶۴ فراهم آمدند که یکی مربوط به آثار بیع (حقوق و تعهدات بایع و مشتری) و دومی راجع به تشکیل قرارداد بیع بود؛ ولی این طرحها به شکل کنوانسیون یک پارچه تهیه شده بود، نه مانند کنوانسیون‌های قبلی، به صورت قانون یکنواخت پیوست به کنوانسیون. در سال ۱۹۷۸ آنسیترال هر دو طرح را تصویب و آنها را در یک طرح ادغام کرد. این طرح در همان سال به مجمع عمومی سازمان ملل متحد تقدیم گردید و مجمع با تشکیل یک کنفرانس بین‌المللی جهت تصمیم‌گیری درباره آن موافقت کرد. کنفرانس مزبور در وین از ۱۰ مارس تا ۱۱ آوریل ۱۹۸۰ با شرکت نمایندگان ۶۲ کشور و ۸ سازمان بین‌المللی تشکیل و پس از بحث و بررسی، طرح آنسیترال با اصلاحاتی تحت عنوان کنوانسیون سازمان ملل متحد راجع به قراردادهای بیع بین‌المللی کالا^(۱) به تصویب رسید و به شش زبان رسمی سازمان ملل (انگلیسی، عربی، چینی، اسپانیایی، فرانسه و روسی) چاپ و منتشر گردید.

۴- ساختار کنوانسیون

کنوانسیون با یک مقدمه مشتمل بر سه بند آغاز می‌شود. در مقدمه، اصول و هدفهایی که الهام بخش دولتهایی بوده که در کنفرانس دیپلماتیک وین شرکت داشتند و کنوانسیون را امضا کردند ذکر شده است: برقراری یک نظم نوین اقتصادی بین‌المللی، برابری و نفع متقابل که عامل مهمی در ارتقاء مناسبات دوستانه بین کشورهاست، رفع موانع حقوقی تجارت بین‌المللی و فراهم آوردن موجبات توسعه آن.

ارزش حقوقی این گونه مقدمه محدود است. با وجود این، برای تفسیر مواد کنوانسیون و تعیین «اصول مشترکی که الهام بخش کنوانسیون بوده است» (ماده ۷) و پرکردن خلأهای آن، می‌توان از مقدمه بهره گرفت.

---

1. Convention des Nations Unis sur les contrats de vente international de marchandises; UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods.

پس از مقدمه، مواد و مقررات کنوانسیون در چهار بخش (۱۰۱ ماده) آمده است:

۱- قلمرو اجرا و مقررات کلی؛

۲- تشکیل قرارداد؛

۳- فروش کالا؛ (این بخش که عنوان آن گویا نیست به آثار بیع یعنی حقوق و تعهدات بایع و مشتری اختصاص یافته است)

۴- مقررات نهایی.

مهمترین بخشهای کنوانسیون، خصوصاً از نظر مطالعات تطبیقی، بخش‌های دوم و سوم هستند که موضوع اصلی این تحقیق را تشکیل می‌دهند. بخش دوم مشتمل بر مواد ۱۴ تا ۲۴ (ماده ۱۵) است که از ایجاب و قبول و مسائل مربوط به آن سخن می‌گوید. بخش سوم، از ماده ۲۵ تا ۸۸ (ماده ۶۴)، مشتمل بر مقرراتی راجع به آثار بیع است. در این بخش که قسمت عمده کنوانسیون را تشکیل می‌دهد، در پنج مبحث، مقرراتی راجع به شرایط کلی، تعهدات بایع، تعهدات مشتری، انتقال ضمان و مقررات مشترک ناظر بر تعهدات بایع و مشتری آمده است.

در بخش نخست این تحقیق، زیر عنوان «کلیات»، قلمرو اجرای کنوانسیون، ویژگیهای قواعد مندرج در آن و ضوابط و معیارهای تفسیر کنوانسیون و قرارداد را مورد بحث قرار می‌دهیم. در بخش دوم مسائل مربوط به ایجاب و قبول و شکل و اثبات و اصلاح قرارداد را بررسی می‌کنیم و در بخش سوم به آثار قرارداد یعنی تعهدات بایع و مشتری می‌پردازیم.

روش ما در تحقیق، بررسی کنوانسیون به ترتیب مواد نیست، بلکه بررسی مطالب با نظم و تقسیم‌بندی منطقی و به شیوه‌ای است که در ایران و کشورهای رومی - ژرمنی بیشتر معمول است. البته سعی ما بر این است که از ترتیب و فصل‌بندی کنوانسیون، تا حدی که منطقی به نظر می‌رسد، پیروی کنیم. در این تحقیق، مقررات کنوانسیون با حقوق ایران و در حد امکان، با حقوق کشورهای دیگر، بویژه فرانسه، انگلیس و ایالات متحده، مقایسه شده است.